

Алдарстан
сүрәткө

Жайнарбек
Зандыбайұлы

БҰҒА

Жайнарбек Зандыбайұлы

БҰҒА

ЖАЙНАРБЕК ЗАНДЫБАЙҰЛЫ

БӘСІРЕ

Көкшетау – 2018

ӘОЖ 821.512.122

ҚБЖ 84 Қаз-5

3-22

Зандыбайұлы Ж.

3-22 Бәсіре / Ж. Зандыбайұлы – Көкшетау:
«Мир печати», ЖҚ Устюгова Н.Ф., – 2018. – 112 б.

ISBN 978-601-7582-42-5

Талантты жас ақын Жайнарбек Зандыбайұлының бұл кітабында әр жылдары әралуан тақырыпта жазылған өлеңдері топтастырылған. Автор ел мен жер, дін жайлы және қоғамның кейбір келеңсіздіктерін жүрегінен өткізіп, өзінше саралап жырлаған. Сондай-ақ, оның табиғат пен махаббат лирикасы өте әдемі, көркем тілмен, кестелі сөзбен суреттелген.

Болашағынан зор үміт күттіретін Бұланды ауданының бұла мінезді ақынының қолдарыңызға тиіп отырған бұл кітабы «Нұр Отан» париясының Ақмола облыстық филиалының қолдауымен «Алдаспан» сериясымен жарық көрді.

Кітап көпшілік оқырманға арналған.

ӘОЖ 821.512.122

ҚБЖ 84 Қаз-5

ISBN 978-601-7582-42-5

© Зандыбайұлы Ж., 2018

Жүрегі оның жыр бұлақ

Талантты жас ақын, белгілі журналист, көптеген республикалық байқаулардың жеңімпазы, Бұланды ауданы «Бұланды ақпарат» газетінің жауапты хатшысы болып қызмет атқаратын Жайнарбек Зандыбайұлының шығармашылығымен баспасөз арқылы бірнеше жылдан бері жақсы таныспын. «Толқынды толқын қуады, толқыннан толқын туады» деп маңғаз ақын Мағжан айтқандай ізімізді басып келе жатқан кейінгі буынның шығармашылығындағы жылт еткен жақсы дүниені байқау, жетістігіне қуану, рухани тұрғыда қолдау, аға буынның ғана емес, ел зиялыларының да парызы деп ойлаймын. Жайнарбектің өлеңдері жай өлең емес, жанды өлең. Оның әр өлеңін оқыған сайын, қазір көп қолданыла бермейтін көне сөздерді, әдеби көркем тілді жақсы білетіндігін байқаймын. Оның поэзиясы тың тіркестер, соны ойлар, терең теңеулерімен өзге ақындардан оқшауланып тұрады. Армандары алқаракөк аспанмен астасып, қиялымен бұлтқа қонақтап, ойларымен

құзға қонып, сезімі сексен көлге шомылып жататын жас ақынның бергенінен берері, жазғанынан жазбағаны, айтқанынан айтары әлі көп екенін біз ғана емес, ақынның өзі де сезінеді, сезеді, сол үшін ізденеді деп ойлаймын.

Бабы мен бағы келісіп, дер шағында жүрген ақынның қолдарыңызға тиіп отырған кітабының әр парағы ашылған сайын автордың ішкі әлемін, жан дүниесін аша түспек.

Ақынның әлеміне қош келіпсіз, қадірлі оқырман!

Ербол БЕЙІЛХАН,

ақын, жазушы,

Халықаралық поэзия

академиясының академигі,

Халықаралық жазушылар

одағының мүшесі,

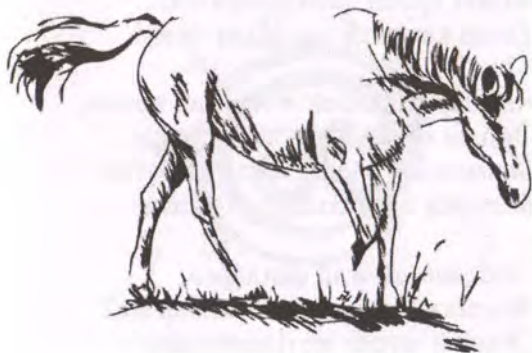
«Алтын Қазына» қоғамдық

бірлестігінің төрағасы.

Астана қаласы.

Бірінші бөлім

Күреңқасқа кісінейді әз өлең

АТАҒЫ АРЛАН БАБАЛАРЫМ-АЙ

Көз жазып қалмай көне даладан,
Іргесін елдің сене қалаған.
Жағадан алып жауласқандардың,
Жалауын жығып, жебе қадаған.

Құдайдан ғана қорған алатын,
Жақсылық ісі жолда қалатын.
Қол сүйіп өскен жағымпаздардың,
Жақтыра қоймас жалған атағын.

Жасыта білген жат ұлын даңқы,
Ғұмырлық жырға татыған нарқы.
Атағы арлан бабаларым-ай,
Тасқа қашаған тарихың мәңгі.

Қасқыр мінезбен жоғалған арман,
Орнын ойып жоғарыдан алған.
Болмысым басқа болса да бүгін,
Бөлтірік едім солардан қалған.

Ілесе алмай жай аяңдарға,
Жорыққа шықсам аяған бар ма?
Осылай жүріп жетілген едім,
Бауырым басып сары аяз қарға.

Ұлысам айға білер шерімді,
Серігім еді бірер сенімді.
Жалап жазғанмын жалынбай ғана,
Қуғыншы қиған тілерсегімді.

Арлан атанып шағымда толған,
Қақпан сүйретіп жаным да қалған.
Көш бастап келем бүгінде, міне,
Қасқыр мінезбен қанымда болған.

Салтымды сақтар көшіме еріп,
Жөн түзеп алар кешіге келіп.
Қалдырсам болды бостандығыммен,
Бөлтірігіме бәсіре бөліп.

ЖАРАЛЫ ЖЕЛТОҚСАН...

Жаралы желтоқсан,
Өшпейсің санадан,
Ләззатты жылатып, Қайратты сабаған.
Ұлтарақ қылам деп ұлтымның намысын,
Аз ғана халқымды арадай талаған.

Арымды арсызға билеткен,
Жанымды жаралап, рухымды күйреткен.
Қаперсіз қазақтың қыздарын,
Ару деп аямай шашынан сүйреткен.

Қалайша ұмыт боп санадан жоғалар,
Ол жайлы сөз айтпай жүргенмен ағалар,
Етегі жас толып, еңкілдеп әлі күн,
Жалғызын жоқтайтын ана бар.

Көрінде өкірген қоғамның әмірі,
Жүрмеген... сезілсе боздақтар қадірі.
Бүгінгі тірі өлік тексізден тым биік,
Ұлтжанды ұлдардың қабірі.

Жаралы желтоқсан...
Өшпейсің санадан,
Еңсемді көтердім ес жиып наладан.
Жазылмай бірақ та жанымның жарасы,
Солақай қоғамның иттері талаған.

...Қайран да боздақтар
қыршыннан иылған,
Айналдым сендердей ұл туған анадан.
Жаралы желтоқсан...
Өшпейсің, өшпесін санадан!

ШҮКІР

*1737-1822 жылдар аралығында
85 жыл бойы қазақтарды құлдыққа
сатқан.*

*1748 жылы 20 жастағы қазақ жі-
гітінің бағасы 15 сомға жеткен.*

*1808 жылы 7 жастағы қыз 20
тиын тұрды.*

Амантай КӘКЕН.
«Зұлмат жылдар запыраны».

Болашақтан болған соң бір күткені,
Тарихымды қашаған жыр қып тегі.
Қанды жасты ағыздың қара көзден,
Қарғыс атқыр құл базар Ірбіттегі.

Сексен бес жыл құлдықта жапа шеккен,
Жаныңды қилы тағдыр қапас еткен.
Сауда болып бозбала, өрімдей қыз,
Бағасы болған тиын, шұға шекпен.

Өткеніңді жырлайын жек көрсен де,
Әлі талай жас үміт көктер сенде.
Не деген қайсар едің, қайран, қазақ,
Мойымаған ауыр сын көп көрсен де.

Жоймаған сені осы даралығың,
Бауырыңнан түлеген бар алыбың.
Мен үшін отаршылдық бастау алған,
Ақпанның он тоғызы қаралы күн.

«Қорғаймын» дегені еді жалған астар,
Ұлдарыңды жау қылды қолды бастар.
«Қасірет белдеуі» деп аталатын,
Қабырғамды сөкті кеп қанды жоспар.

Өз жерінде өзіңді айыпты қып,
Бастады бір зұлматты жайып тұрып.
«Жабайы түземдіктер» деді сосын,
Тарихи санамызды жойып тынып.

Амалсыз бір індетке аштық төрді,
Ұлтыма дендей тиіп қастық дерті.
Төрт түлігі төсінде өрген елге,
Кейін қолдан жасаған аштық келді.

Төреге тән болсақ та бұрыннан біз,
Аштық жылы қынадай қырылғанбыз.
Ұлт азаттық болғанда көтеріліс,
Емендей тамырынан жұлынғанбыз.

Кезіміз еді ғой бұл аза тұтқан,
Дұшпанға сенім артып көз алартқан.

Тылдағы ауыр бейнет жанға батып,
Соғыста да бұл қазақ қаза тапқан.

Осылай не көрмеді бұрын қазақ,
Демей ме тұлпар ізін құлын басады.
Тағдырдың кермек дәмін татпай егер,
Қырық миллион болар ек қырылмасақ.

Ыстық сезім болса да елге деген,
Талай сынға тап болдық жол бөгеген.
Ұлтым деп ұран тастап ұмтылғанда,
Басымды алу басталды Хан Кенеден.

Ұқсамаса егер де қара нарға,
Оспанды бұлай қымбат бағалар ма?
Махамбетті мерт қылып өз үйінде,
Кейкінің басын ілді бағанаға.

Жеріме қол қусырып құр келгендер,
Иелік етіп жатты үлгергендер.
Ұлтымды уландырып тастады ғой,
Ұзақ пен Жәмекеңе у бергендер.

Өткенің толғандырмас текке мені,
Қазақ талай қанды жас төккен еді.
Байтақ далам сынақтың алаңы боп,
Зардабын талай адам шеккен еді.

Жан-жақтан аш бөрідей жалмағанда,
Біз көрмеген азап та қалмаған ба?
Сенделіп әлі күнге жүрер едік,
Сексен алты. Желтоқсан болмағанда.

Былай қойып Алқакөл сұламанды,
Бастан кештік қасірет, зобаланды.
Өткен күнді ойласаң өксік кернеп,
Көңілге салады екен көп аланды.

Шапса да жоңғар, қалмақ, ойрат келіп,
Бұл даланы қорғадық айбат керіп.
«Есім ханның ескі жолы» көш түзеді,
«Қасым ханның қасқа жолы» қайрат еріп.

Туғанындай көретін халықты бар,
Алтын құрсақ анадан алып туар.
Ерлерімен мақтанар ел едік біз,
Қозыжаурын жебесі сауыт бұзар.

Ал, бүгін...
Бүгін бәрі бөленіп салтанатқа,
Атымызды шығардық шартарапқа.
Тарихта тап болған ел көп азапқа,
Үмітпенен қарап тұр болашаққа.

Шүкір!

БАЙРАҒЫМ ЖЫҒЫЛА КӨРМЕСІН

*Кенесары ханның басы мен денесі
қосылмайынша, қазақтың да басы
қосылмайды!*

Ел аузынан.

Хас батыр...
Сөзіне сенем бе бұлардың?
Әй, сенің қасыңда бұлар кім?!
Дәл сендей құрбан боп ел үшін,
Бастарын байласа, ұғармын?
...Еңсемді көтеріп ел болып,
Атымды әлемге шығардым.

Хас батыр...
Тәуелсіз ұлы елім,
Осы ғой сенің де тілегің.
Бұл үшін басың да домалап,
Тәнің де бөлінді... білемін.
Азатпын! Айғай сап әлемге,
Жылауға шақ қалып... күлемін.
Жар салып жібергім келеді,
Жарылып кетердей жүрегім.

Хас батыр...
Елімнің жоғалып наласы,
Жазылды жарасы.
...Қазақ деп кесілген сол басың,
Азат боп орнады қарашы...

Хас батыр...
Рухымды жебесем жан алар,
Ғайыпқа сіңгендей жоғалар.
Жарқ ете түскенде жасындай,
Деген ем мұныңды бағалар.
...Қосылған басымды көпсініп,
Бірақ та... Не дейді мыналар?

Хас батыр!
Сенбеймін оларға,
Қайтейін бақытты басқа бір?!
Антымды кірлетсем жолыңда,
Жүрегім қолыңда,
Жонымнан таспа тіл!
...Байрағым жығыла көрмесін,—
деп дұға тіледім... Хас батыр!

ҚАЗАҚ ЕЛІ БОЛУ КЕРЕК МӘҢГІЛІК

«Мәңгілік туын тікті ҚАЗАҚ ЕЛІ»,
Қайталашы, не деген ғажап еді?!
Көне тарих сөйлесе шежірелі,
Тас бұғауда көргені азап еді.

Аман өтіп Алқакөл сұламадан,
Қан шеңгел, тар қапасқа құламаған.
Ел болдым деп еңсесін көтергенде,
Жан бар ма қуаныштан жыламаған?

Мерейімді, мәртебемді өсіріп,
Өткенімді, кеткенімді кешіріп,
Ұлың болып бауырыңнан түлеген,
Абыз дала сөйлеші бір көсіліп.

Сөйлеші бір жақындатып алысын,
Мейлі бәрі өкпелесін, налысын.
Жетесіздер жеті атасын білмейтін,
Өздерінің кім екенін танысын.

Батырлары құрбан болған ел үшін,
Ақындары жырға қосып жеңісін.
Басалқы айтып қариялар төрдегі,
Тезге салған тентегімен телісін.

Ат жаратып, түз тағысын үйреткен,
Көкпар тартып көксеркені сүйреткен.
Домбыраның шаң бастырмай шанағын,
Жанды баурап төгіледі күй неткен?!

Аналары құрт қайнатып, сүр қақтап,
Киіз үйін оюменен сырмақтап.
Ұлылардың тәрбиесін көрген соң,
Ұл мен қызы жүретұғын жыр жаттап.

Біз қазақпыз – сайын дала иесі,
Тарқамаған тектілігі, киесі.
Бұл ғана емес бағындырып бар әлі,
Болашақтан алатұғын үлесі.

Көңілдерден сейілген соң сан күдік,
Азаттығын шырқап жатыр ән қылып.
Кермек дәмін талай татқан тағдырдың,
Қазақ елі болу керек мәңгілік!

АУЫЛҒА КЕТЕМ

Сағыныш сенделген соң бір басымда,
Анық қой қалада көп тұрмасым да.
Қаңыраған ауылды сырттан қарап,
Атам қалған болатын қыр басында.

Не таппақшы деп бәрі айдаладан,
Түсінбейді жанымды ой қамаған.
Сол атамның түсіме көп кіреді,
Топырағы басына ай қадаған.

Ал, мұндағы шаршатты пендешілік,
Қайда барсаң құтылмас әурешілік.
Қаланың у-шуынан қашып барып,
Жусаныңда жатсам ғой кең көсіліп.

Еске түсіп баяғы кезім бала,
Жазығыңа қарасам көзім тала.
Бастасам ғой содан соң бір өленді,
Кең далада өзім – би, өзім – қожа.

Бұл қалада ұялап бойға күдік,
Шаршатты не бір сұмдық ойға кіріп.
Ал, сенде жүр ғой менің балалығым,
Риясыз күлкімен тайға мініп.

Аңсарым алып ұшып далада боп,
Сағыныш сенделеді санада көп.
Қойнауында атам бар, қайран, ауыл,
Қадіріңді білдім-ау қалаға кеп.

АПАМА ХАТ

Апа, ұшқанын көрдім сарыала қаздың,
Шамасы осы болды ма шағала жаздың.
Жүректер мына қарайған бес күн өмірде?
Қадірінді білсем ғой бағалап аз күн.

Ұлың едім ғой даланың әні кернеген,
Жарытып өлең жазуға әлі келмеген.
Сұлы дорбасы дайын ба,
сұрайын деп ем?
Жетім құлының жетілсе желі көрмеген.

Ашуың әлі басылмай күй тынды күліп,
Өкпелей білу өзі де сүйкімді қылық.
Алақаныңда өсірген ала таңыңда,
Құлын дауысы шыға ма ұйқыңды бұзып?

Балалығымдай баяғы күнім күлімде,
Сағынып бітті сол кезді ұлың бүгінде.
Мәпелеп өзің өсірдің жаратып енді,
Қоңырау тағып қоссаңшы құлын күнімде.

Сәйгүлік шықса үкілеп, халық тағалар,
Жарайды, қойшы, ол жағы анық та болар.
Әзірге саған адам сенбейтін сыр айтам,
Сен жайлы өлең жазамын тарихта қалар.
...Апа!

САҒЫНЫШ

(Жүмекен Сабырұлына)

Мен де топырақ боламын...
Ж.Сабырұлы.

Марғасқа жыр ауық-ауық күрсініп,
Мауқын баспай қабағы да тұр сынып.
Ұлы дала ұлын қимай жатқандай,
Ұлы ақынның қабіріне нұр сіңіп.

Жасын ойнап, ақ нөсері сіркіреп,
Күбір-күбір кең дала да жыр тілеп.
Күреңқасқа кісінейді әз өлең,
Өзің барда алатұғын бір түлеп.

Кісінейді өрелі жыр сағынған,
Ол дегенде жарылушы ең ағыңнан.
Жалқұйрықты жүйрігің еді ғой,
Көз тіріңде қамау тері алынған.

О, Жүмеке,
Дара туған текті едің,
Қадіріңе жеттім, бәлкім, жетпедім?!
Мұра болған жетім жырды жылатып,
Қабырғамды қайыстырды кеткенің.

Ел алдында болсаң дағы мақтаулы,
Жақтырмайтын жан едің-ау мақтауды.
Әнұраның әуелеген көгімде,
Әр қазақтың жүрегінде жаттаулы.

Тектіліктің тапталпаған киесін,
Сәйгүлік жыр сағынады иесін.
Шаң қаптырып көрінетін көмбеден,
Ұлылықтың алдында бас иесің!

Оғылан аға мен өзіңді жыр етем,
Өлмес атың аңыз болып жүр екен?!
Тас боп қатқан жібітетін жүректі,
Өлең деген...
Өлең деген – ЖҰМЕКЕҢ!

ЕР ТҮРІК

(Көк бөрінің көзімен жазылған жыр)

**«Көк бөрі» киелі! «Тура кіруді біледі,
кері шығуды, қанына жат қылық»
деп түсінеді.
Әмір Темір.**

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Мен сөйлейін шер тұнып.
Алп-алп басып жетілді,
Соңыңнан ерген бөлтірік.
Азаптап еді бір кезде,
Ұяласымды өлтіріп.
Бауырымды да көтертпей,
Ыза-кегімді келтіріп.

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Осылай мұңға батқанмын.
Бөлтірігімде көргенді,
Көксерегімде татқанмын.
Арс-ұрс қауып шайнағам,
Болат темірін қақпанның.
Жамбы түсірер садақтар,
Жан-жағымнан атқан мың.
Жалап жазам деп жарамды,
Қансырап талай жатқанмын.

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Өлген жоқпын, тірімін.
Көк шоқыға шоңқиып,
Үйреніп көктің ілімін.
Жота жүні күдірейген,
«Азуы Керінің пірімін».

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Қатқан мойным бұрылмас.
Азу тісімді ақситсам,
Осып түсер кіл алмас.
Жұмыр тұяқты жылқының,
Алдынан өтсем жүре алмас.
Баса көктеп енді ешкім,
Апаныма кіре алмас.

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Менің кезім сайрандар.
Кегімді кеткен қайтарып,
Қан қақсатып ойрандар.
Құртқа анам үйреткен,
Алынбайтын айлам бар.

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Жазғанын күтіп тағдырдың.
Айсыз түндерде ұлысам,
Арсызды естен тандырдым.
«Көк бөрілеп» жортқанда,
Жауыма қамал салдырдым.

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Аты бар да, заты бар.
Көкжал мінезім көп ұлып,
Рухымды көктен шақырар.
Тілерсегімді қиятын,
Қуғыншыдан да құтылар.
Оған да енді күн тумас,
Терімді тірі сыпырар.

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Өткендерімді ойласам.
Арша иісі аңқыған,
Жотаңа келіп жайғасам.
Қуаттанарсың құп алып,
Құрыш тісімді қайрасам.

Ей, Ер Түрік, Ер Түрік,
Рухыңмен дем беріп жүр.
Ұяластарды шақырып,
Ұлығым тағы келіп жүр.
Ұмыт қылғысы келгендер,
Мысыққа мені теліп жүр.
Танымайтындар тарихын,
Қайтейін, бұған сеніп жүр!

ТӘУЕЛСІЗДІГІМДІ МОЙЫН- ДАҒЫСЫ КЕЛМЕЙТІНДЕРГЕ

*Қазақ деген ел болған емес. Бұрын
қазақтың жері болмаған*

Ғаламтордан.

Қалай-қалай көпіреді о, тоба,
Ел болғаным жандарыңа бата ма?!
Көне тарих көрінетін көзінен,
Бұл қазақты болмаған деп атама!

Сен түгілі әлі жұмбақ маған да,
Өткен күннің елесі бар санамда.
Тұлпарымен дүбірлеткен жаһанды,
Біздей халық болған емес ғаламда.

Бұлар кімдер бақытымды кемсінер,
Атым әлі талай бәйге еншілер.
Ұмытқан-ау тектілікті біздегі,
Алтын Орда мысын басқан көршілер.

Алдымызда әлі талай алар шың,
Ішің күйсін, мейлі, көзің аларсын.
Сақ пен Ғұнның сарқыты бар қазақты,
Тонкөктің толғауынан табарсың.

Құндыз бөрік, жібек шапан, сетер ат,
Қонағына астаумен ас жетер ап.
Алты қанат ақ ордасын тіккенде,
Көрген жоқпын дейсің қалай, бекер-ақ.

Байтақ далам көрінетін жақындап,
Талай сыннан өттім өшпей атым қап.
Бұл далада бозбалалар ойнайтын,
Бесті асауға көксеркені тақымдап.

Күміс сырға, қамзол, бешпет, сәукеле,
Біздің ғана аруға тән мәртебе.
Баласына бесік жырын айтатын,
Қасиеті қанға сіңген ертеде.

Ұлы далам ұлылыққа сыңарсың,
Қасиетінді қадірсіздер құп алсын.
...Күмбір-күмбір күй төгетін шанағы,
Сен біз жайлы домбырадан сұрарсың.

Біздің қазақ тек құдайдан жасқанған,
Оқы оны өшпейтұғын дастаннан.
Сен айтқандай ел болмасам егер де,
Мұның бәрі түсті ме екен аспаннан?!

Талай азап, қилы тағдыр кештім мың,
Сынағына сүрінбедім бес күннің.
Жетпіс жылдай мінді екен деп желкеме,
Жетегінде кетпеспін-ау ешкімнің.

Көре алмастар көңілімді мұңайтар,
Күбір-күбір кең даламда сыр айтар.
Хандығына бес жүз елу жыл болса,
Мына бізді болмаған деп кім айтар?

АТА ЗАҢ

Ханталапай тағдырымның көшінде,
«Елім-айлап» жылағаным есімде.
Ал, бүгінде еңсе биік ел болдым,
Сауын айтып сары дала төсінде.

«Есім ханның ескі жолын» ескеріп,
Көрген жоқпын әлі ешкімнен сескеніп.
«Қасым ханның қасқа жолын»
қарсы алдым,
Қара таудаң қайта бері көш келіп.

Елім үшін түскен талай егеске,
Өксікті күн оралады көп еске,
Жетім ұлды жеті жұттан сақтаған,
Тәуке жазған «Жеті жарғы» емес пе?

Байрағымды желбіретсем көгімде,
Қайсар мінез қанымда бар, тегімде.
Дат айтуға дауаламас жүрегім,
Ата заңым сен тұрғанда төрімде.

Ата заңым – құндылығым, мақтарым.
Билік айтып тарауларың, баптарың,
Сенің ғана жүру керек әмірің
Сенің ғана орындалып шарттарың,

Бірақ, қайдам...

Ойлайтын тек мал қамын,
Есі кеткен ессіздерден қорқамын.
Қадірінді түсінбейтін кірмеден,
Кірлемесін сенің алтын қорғаның.

Қияр болса, қисын шыбын жанымды,
Төкті емес пе, талай мәрте қанымды?
Кірмелер де, басқалар да міндетті,
Құрметтеуге менің АТА ЗАҢЫМДЫ!

БЕЙМАЗА ШАҚ

Беймаза шақ,
Бейкүнә ой кешкенде,
Бозадырдан боздаумен үн көшкенде.
Бос сүйеніп босағама бейуақта,
Бір жақсылық күттім үнсіз кештен де.

Бекем бол деп беріп сертті өзіме,
Бұл тірліктің ерегестім езіне.
Батылданып қарағым кеп отырмын,
Боямасыз дүниенің көзіне.

Бірақ, қайдан,
Бар шындығы беймәлім,
Бізге жетпей күңіренген күй қалың.
Бақыр басын саудалайды ағайын,
Базар жаққа шашып барлық жиғанын.

Бүгін ешкім қорықпайды тамұқтан,
Барлығы да ақша іздеп жабыққан.
Бұл халықтан қандай қайыр күтпекпіз,
Бес тиынның қамын ойлап қамыққан.

Бес-ақ күндік бұл дүние жалған бақ,
Бағымызды кетер біздің талқандап.
Берекелі ел болуды бір кезде,
Бабам, шіркін, кеткен еді армандап.

Беймаза шақ,
Бейкүнә ой құлшынып,
Бесін жырдың қабағы да тұр сынып.
Бейіт жаққа бет сипадым амалсыз,
Бейуақ шамда тереңірек күрсініп.

БҰЛАНДЫ

Түлкі ғұмыр қашқанда қыран көзден,
Естелік боп қалады бір ән бізден.
Қайың мен қарағайың сиресе де,
Орманыңды шұбырып бұлан кезген.

Берсем деп ерен жырмен есесін дөп,
Бұландының қыдырам көшесін көп.
Сені қимай жүрмін-ау Астанаға,
Көкелер шақырса да «өсесің»,— деп.

Астана жиып жатыр бар ақынды,
Сондықтан, аты оның дара, құнды.
Ал, маған осы жақта бақыттырақ,
Ай сайын алмасам да жалақымды.

Бүрсендеген қарттарға барды сұрап,
Жүрсем деп ем апамның алғысын ап.
Жатсам болды атама арқа сүйеп,
Көлеңкеде отырса шалғы шыңап.

Тасында тарихы бар өрнек өңір,
Кісінейді құлын жыр, керне көңіл.
Босағанда жүріп-ақ тілеуінді,
Тілейді мансап қуып көрмеген ұл.

Артқа тастап келгенде жабы күнді,
Жолықтырар екенсің тағы кімді?!
Асқақтатам дегендер қадірінді,
Қазып кетіп жүрмесін қабірінді?!

ЕНШІМЕ ТИМЕГЕН...

Күрсінсе өмірім,
Иесіз иттердей,
Имікпе көңілім.
Жүргізіп әмірін,
Жар болар Тәңірім.

Үнсіздік билеген,
Өзінді сүймеген.
Күндерім бақытты.
Ешкімге бұйырмай
Еншіме тимеген.

Күлсе де өзгелер,
Мәз болсын езбелер.
Ертең-ақ еңкілдеп,
Жылайтын кез келер.

Отырам шағып мұң,
Өртеніп, жанып мың.
Қақпасын қаққандай,
Қараңғы табыттың.

Күрсінтіп күн өткен,
Жылатып жүдеткен.
Арылам мен қашан,
Осы бір түнектен.

ТАСТАНДЫ БАЛАНЫҢ МОНОЛОГЫ

*(Тумай жатып тастанды қалған
балалардың көзімен жазылған жыр)*

Жұпар есер жұмақтың күйі сынды,
Сағындым ана сенің иісінді.
Кенеземде кеппеген сағынышым,
Аңсатып сені маған, сый ұсынды.

Тынысын сезбей жатып бұл қаланың,
Көзімді ашпай жатып мұң қаладым.
Тумай жатып тасбауыр тіршіліктен,
Өзіңді іздеп, ана, іңгәладым.

Сенсіз атқан қайтейін қала таңын,
Құс екеш құс та қорғар балапанын.
Сұп-суық тағдырымды жылытатын,
Жетпей тұр сенің ыстық алақаның.

Құлағымда қалмапты сөзің балдай,
Сағынамын, сарғаям, төзім қалмай.
Ақ сүтінді аңсаумен, ана, сенің,
Таңдайымды жалаймын шөлім қанбай.

Шырылдап мұңымды айтып,
жылап тұрмын,
Ей, дүние, мұңыма құлақ түргін.
Анам қайда?
Мен сенен сұрап тұрмын,
Мені жоқтап келе ме жылап бір күн?
Ақ уыздан жарып бір татпадым-ай,
Жып-жылы құшағында жатпадым-ай.
Пенделігін кешірем, сол анамды,
Мені тауып алғанша сақта, Құдай!

АҢСАУ

Кендігін аңсап мидай даланың,
Қалаға мынау сыймай барамын.
Түкке тұрғысыз дүние болар,
Ақынсып қағаз шимайлағаным.

Жазылмаған соң өлең дастаным,
Бәрі де көсем менен басқаның.
Ағытып бір кетсем ен далаға,
Жалынан ұстап Күренқасқаның.

Ауылдың аңсап жасан даласын,
Бусанды көңіл босаңдағасын.
Жүйрікке мініп жетіп барсам ғой,
Тасқа қайратып қасаң тағасын.

Рия жинар сөзден таса қып,
Құйғытып кетсем көзден жас ағып.
Жапан далада мауқымды бассам,
Ой мұжып жүрген кезден жасарып.

Бел буып өтер көмбеден бекем,
Дәуренді қайда жерлеген екем?!
Тайбурыл жайлы ертеке айтады,
Ертоқым ұстап көрмеген көкем.

Тағдыры бөлек таныс ортамның,
Айтылар әлі әні сарсаңның.
Қарбалас қуып қалада жүрміз,
Қадірін білмей қайыс арқанның.

Ауылдай қала қадірің тұрса,
Сарқылмас еді сабырым мұнша.
Жалықпас едім тірлігін емес,
Тақымын қысып тағдырым тұрса.

ЖЕТІМ

Сүреңсіз қалада
Сүйкімсіз панасы,
Жүзінде жүректің наласы.
Пенделер безінген
Сол жетім баланың,
Қараңғы түн ғана анасы.

Түн ғана түсініп,
Түн ғана тыңдайды.
Күндері ұсынып мұң, қайғы.
Ол десе тағдырдың
Тілі де шырмалып,
Үн-түнсіз өткенін ымдайды.

Араша түсем деп,
Зарлаған үндерге,
Есесі кетпеді кімдерге?!
Жылайды, бірақ, ол
Тек қана түндерде,
Көз жасын көрсетпей күндерге.

Жылайды, көрмеген
Күндерін сағынып,
Сұрайды, Тәңірге жалынып.

Мөп-мөлдір жанарын
Жайлаған жасына,
Кетеді кірпігі малынып.

Тасбауыр қаладан,
Мейірім іздейді,
Іздейді үмітін үзбейді.
Бірақ та жарасын
Қара түн секілді,
Біздегі тас жүрек сезбейді.

Жүретін жанары
Жылулық шақырып,
Күндерде көрмеген «аһ» ұрып.
...Бүгін жоқ, келмеді
Сол жетім баласын,
Қара түн алды ма жасырып?

Мейірім іздеген
Жүзінде жас қалып,
Жүретін сол жетім жасқанып.
Күндерге соқпады
Үзілді өйткені,
Түндерден ең соңғы жас тамып.
...жас тамып!

ЖОЛДАР

Шұбатылып жететін алыс қырдан,
Жолдар, жолдар талайды табыстырған.
Талайларды айырып орта жолда,
Барар жерін мәңгіге алыс қылған.

Жолдар, жолдар, сенде жатыр сан арман,
Сенде талай үміт оты жоғалған.
Саған қарап талай жанар суалып,
Саған қарап талай самай ағарған.

Жолдар, жолдар, шаһиттердің мекені,
Құмға көмген талай ана, әкені.
Кейбіреулер құрсағына сыймаған,
Нәрестесін саған тастап кетеді.

Жолдар, жолдар – көпті көрген кейуана,
Сан күдіктің куәгері сен ғана.
Қойнауыңа жас аралас қан сіңген,
Сен жатырсың қайғы жұтып жай ғана.

Сүрлеуінде сан сүрініп жүрген көп,
(Еңсенді бір көтерсеңші күлген боп).
«Жолың болсын», –
деп жүретін жортқанда,
Жол қадірін қазақ қана білген тек.

ҚЫТАЙДАҒЫ ДОСҚА ХАТ

Бұрынғыдай емес бұл жақтағы қазақтардың жағдайы қиын.

Қыспақ көп. Одан қалды ұйғырлар мен қытайлардың қақтығысы алаңдатып отыр.

Facebook-тен келген хат.

Жылатты ма жаныңды іргедегі,
Үрімжінің үрейлі дүрбелеңі.
Елдің жайын ойласам ол жақтағы,
Жеткізе алмай қызыл тіл күрмеледі.

Артқа тастап баяғы арман күнін,
Жыр етіп дүниенің жалғандығын,
Кісінейді Алтайдың ар жағында,
Үйірінен бөлініп қалған құлын.

«Елім-айлап» есімде маздағаның,
«Тағдыр-айлап» төгілген аз ба қаның.
Жұтылып кеткендер бар жер бетінен,
Зәріне төземіз деп аждаһаның.

Ұлтжанды ұлдар аз ба жарығы бар,
Елі үшін егілген бәрі бұлар.
Бір миллиардтан бірдеңе білмесе егер,
«Қылмысты» жазбас еді Қажығұмар.

Байрақты елдің батасын көтергесін,
Бәрін тастап, жиналып көшем десін.
Аттың басын бұрындар туған жерге,
Шаңдатып Алатауға көш өрлесін.

Көш өрлесін...
Көтеріңкі күй кетіп,
Оралындар қара жорға билетіп.
Өз тіліннен жеріп жүрген жандарды,
Өзге емес өз тілінде сөйлетіп.
Оралындар... көксеркені тақымдап,
Көкпарға тартып сүйретіп.

Адырап қалдық бір кезде,
«Елім-айлап» еңіреп,
Алқакөл мұңын кешкенде,
Қара көзге жас келіп,
Қаратаудан көшкенде.
Тауға соғып тағдырын,
Табанын тастақ тескенде.
Ал, бүгін, бірақ...
...алшыдан түсіп асығым,
Көшпенді жұрттың ұрпағы,
Көшбасшы болды, сескен бе?!

СЕНІ ІЗДЕЙМІН

Сені іздеймін жүрек жылап жаралы,
Жоқ іздеген көңіл-күйім қаралы.
Менсінбесе, менсінбесін басқалар,
Сені тілім іздейтіндер бар әлі?!

Сені іздеймін көкелер бас қосқанда,
Сені іздеймін мейлі, дұшпан, дастан да.
Керексіз боп қалғаның ба, қайран, тіл,
Сенімен жазған еді дастан да.

Сені іздеймін жауым кері бұққанда,
Арқа сүйеп қадіріңді ұққанға.
Сені іздеймін атқа мінер ағалар,
Алшаң басып ел алдына шыққанда.

Сені іздеймін, сен қымбатсың барымнан,
Жаралғансың ұлттық намыс, арымнан.
Сені іздеймін жылап тұрып ана тіл,
Көшедегі жарнамадан жарымжан.

Сені іздеймін әрбір жиын, тойдан да,
Сені бәрі керексіз қып қойған ба?
Сені іздеймін әлдиі мен ананың,
Бата беріп ақсақал қол жайғанда.

Сені іздеймін мынау бес күн фәниден,
Сені іздеймін тәй-тәй басқан сәбиден.
Іздеп келем, іздеп келем ана тіл,
Қуантсаңшы сен табылып әр үйден.

ХАТ

(Мұқағалиға)

Сәлем хат!

...Бізде аман, бәрі де сол... үйренген,
Баяғы жұрт жалықпайтын күйбеңнен.
Ал, мен болсам таңдап жүріп сіз айтқан,
Жаны жақын жалғыздыққа үйленгем.

Басқасы сол. Сол уақыт тоқтайтын,
Сол бір дәурен мәнін ешкім ұқпайтын.
Халқың да сол бәз баяғы қалпында,
Өлгеннен соң «жақсы еді»
деп жоқтайтын.

Баяғы сол күткенменен бас аға,
Ақындарды жақтырмайтын босаға.
Баяғы сол көк кептерлер сүйісіп,
Жаңбыр жауса, тығылады тасаға.

Баяғы сол жол бермейді жабылар,
Естісі де, ессізі де табылар.
Өткен кезде өлең аңқып тұратын,
Ақындардың лашығы әлі бар.

Әлі де бар. Сен шырағы сөнбейтін,
Содан табам бір медетті емдейтін.

Өлеңіңді жатқа оқиды ұрпағың,
Өз тілінде әрең-әрең сөйлейтін.

Атым шығып кеткенменен жан-жаққа,
Бітіргенім осы ғана сен жоқта.
Өлең тұнған өзегінде о, Мұқа,
Бізде осы,
...Сізде қалай ол жақта?

БІЗ ЖАҚТЫҢ БОРАНЫ

Біз жақта алдыңнан жолығар,
Ақтүтек боран мен үйілген омбы қар.
Құшағын жаяды қош келдің дегендей,
Бетінді қаратпай ентелеп алқынар.

Кезі жоқ жай ғана аялдап, тыныстар,
Алқынып шығады жігіттей ту ұстар.
Жол жүрсең жетеді асығып алдыңнан,
Шашады содан соң уыстап күміс қар.

Біз жақтың бораны белінді будырар,
Арқасы қозғанда атой сап шу қылар.
Бес күні қараған төрт түлік малына,
Ауылдың халқының ашуын тудырар.

Күрелген жолдары кейде жоқ, кейде бар,
Жол алған жолаушы мың мәрте ойланар.
Тек қана бізде бар, үйменен бірдей боп,
Тау болып үйіліп жататын үйме қар.

Жүзінді тайдырар бораннан бұйығып,
Омбығып, аппақ қар қонышқа құйылып.
Сары аяз қысқанда дірілдеп, қалтырап,
Біз жаққа келгендер кетеді сый ұғып.

Біз жақтың бораны бейтаныс досыңдай,
Ашуы тым ұзақ тұратын басылмай.
Қасқырдай ұлитын түнімен тынымсыз,
Біз жақтың бораны... осындай.

АТА

Сенгенің о, ата осы ма?
Сенделіп көшеде босқа жүр.
Дейтінсің сен ылғи «жасыма»,
Ойларды жамылып басқа бір.

Жазғам жоқ оңдыртып жыр әлі,
Оқысам өкпелеп қаларсың.
Қалдырған Құраның тұр әні,
Бірақ та ашқам жоқ... ұғарсың.

Опасыз ойларым шатасып,
Сағыныш сенделіп санада.
Иесіз иттермен таласып,
Қор болып жүрмін ғой қалада.

Ойлаған көкелер өз басын,
Інім деп тартады бауырға.
Көрінбей тұрғанда көз жасым,
Шақыршы кетейін ауылға.

Қабыл боп тілегің, дұғаң да,
Бұл балаң ақын боп атанды.
Жатайын шүкір деп бұған да,
Жамылып сен киген шапанды.

Сенгенің о, ата осы ма?
Сенделіп көшеде босқа жүр.
...Бірдеңе десеңші басына,
Бәйшешек көктеген тас қабір.

ӨЛЕҢ

Қаумалай берді ғой деп мынаны мұн,
Бір басыма артарсың күнәні мың.
Өндіртіп жазбаған соң өзгелердей,
Өлең сенің алдында кінәлімін.

Тізгінің жүруші ем жағаласып,
Бас бермей кететінсің ала қашып.
Жал-құйрықты едің ғой, жүйрігім,
Қалдың екен қай жерде қара басып.

Көп болды сөз сүрініп, ой қашқалы,
Жалықтым жырға қосып жай басқаны.
Тарығып таппай жүрмін тарпаң мінез,
Аптығы басылмаған Айқасқаны.

Ебін тапсаң иілер өзі-ақ басы,
Өрелі өлең біз жаққа тұрақташы.
Көкелер қадіріңді қайдан ұқсын,
Бір ауыз болмаған соң қазақшасы.

Бәз біреулер қор қылып желігеді,
Еріккендер ермек қып ерігеді.
Көзіме бір көрінші жаратайын,
Құлын күнің есімде желідегі.

Көтеріп тастайтұғын өр еңсені,
Іздеуменен келемін Өлең сені.
Жүген ұстап баяғы жұртта жүрмін,
Кім екен жырақтатқан менен сені?!

ҚАНАТ ҚЫДЫРМИНГЕ

Көркем мінез, жомарттығы бір басқа,
Мәрттігінің мәні биік марғасқа.
Адамзатты алалауды білмейді,
Бәріменен сырлас, құрдас, жолдас та.

Бір бойында өнері бар жететін,
Өскелең жас мақтан, үлгі ететін.
Қайырымдылық қанында бар қасиет,
Астындағы атын беріп кететін.

Кішіпейіл, сөз сөйлейді панданбай,
Қалмау оны мүмкін емес аңғармай.
Тектілік пен тәрбиенің мәйегі,
Мәдениет ауылында мән бардай.

Ақ батамен тұсаулары кесілген,
Не бір тұлпар осы маңда көсілген,
Бұл – қазақы тәрбиенің арқасы,
Ұл-қыздарын үлгілі қып өсірген.

Қапияда жаза басып көрмеген,
Сәйгүліктері көрінетін көмбеден.
Сол тәрбие жетпей тұр-ау қоғамға,
Жаны жүдеп, рухани шөлдеген.

...Әрбір сөзі көңіліңе қонатын,
Ғибраттан жүрек сая табатын.
Көңілің де көтеріліп қалады,
Көрген кезде Көкшетаудың Қанатын.

Көксегені ынтымақ пен береке,
Текті сөзге қозбас қалай делебе.
...Жомарт болар жөні бар-ау, өйткені,
Алла елшісі оған үлгі, өнеге.

РУХЫМ ҚАЙДА?

(Хан Абылайға)

«Көк бөрі» еді ұраным!

Абылай хан.

Бөрлі басы – ұраным,

Бөрлі менің байрағым.

Бөрлі байрақ көтерсе,

Қозып кетер қайдағым.

Сүйінбай.

Рухым қайда?

Бойымда қайнар қасқыр қан,

Қасынан қуып қорқауларды қас қылған.

Жалған намысын желеу етсе арсыздар,

Айбат шекпей-ақ айбынымен састырған.

Рухым қайда?

Атылып топқа сүйреген,

Басын иіп ешкімнің қолын сүймеген.

Жанына батса жарасын жалап жазатын,

Жалыну менен бағынуды білмеген.

Рухым қайда?

Талайды кеткен азаптап,

Сұсы қашқан түріміз мынау боз, аппақ.

Барыс болдың деп мақтайды біреу бетіме,
Мысы басылған мысық бейнемді мазақтап.

Рухым қайда?
Ұқсайтын үрей дауылға?
Рухым қайда?
Төзетін қиын, ауырға,
Қасқайып тұрып ешкімге басын имейтін,
Көк бөрі бекер басқан жоқ мені бауырға.

Текті бабам
Көктүріктен тараған,
Арғы тарихын көк бөріге балаған.
Тарғыл мысық тағына келіп жайғасса,
Мұны қалай өшіре салам санадан?!

Жанарына қарауға тура жасыған,
Бөрі рухым алқынар шаққа асығам.
...Қарсыласты мысы басатын алыстан,
Қасқыр мінездің қалмағаны осыдан?!

Таң қала көрме?
Қорқауларға жем болсам,
Таң қала көрме?
Рухым әлсіз, кем болсам.
Барыс та емес, бөрі де емес бір күні,
Түсіңе кірген «бақа-шаян» мен болсам...

ЗАМАНА ТҮСІ

Мына жүрек...
Тілім-тілім тілініп,
Тыныштығы бүлініп.
Дәті жетпей барады,
Дат айтуға жұлынып.
Еңсемді де көтеруге шама жоқ,
Кеңсемді де тастап шықтым түңіліп,
Қабағыма мұң іліп.

Тасбауырлау тағдырына налыған,
Жатбауыр боп жүргендерге жолығам.
Түз тағысын көру арман боп кетті,
Қорқаулар көп керуенімді торыған.
Тас қараңғы көшелерде ұлиды,
Сары қанден бұрыштарға сарыған.

Жатқан жан жоқ ойланып,
Кереңдікке кетіп барам байланып.
Қорқаулары қорған болам деп отыр,
Жетім дала жемтігіне айналып.

Естілері қой бағуға қамданып,
Ессіздері төрде отыр паңданып.
Ақымақтар ақыл айтса мына жұрт,
Шапалағын соғып жатыр таңданып.

Дегендейін жігерінді құм қылсын,
Есіркеусіз естен шықты мың бір сын,
деп кейде заман жайлы түстер көрем,
...Мүмкін, өңім кім білсін?!

СУРЕТШІ

(Ж.Ханайұлына)

*...Үш жыл болды қылқалам
ұстамағалы.
Бірақ, сағынып жүрмін.
Суретшінің сөзінен.*

Сағынасың, әрине, сағынасың,
Жалған күлкі жақпайды жаныңа шын.
Көз жұмып қарағың кеп бұл тірлікке,
Сарылып әлі талай сабыласың.
Күз болып жапырақтар құлағанда,
Бірге құлап сол жерден табыласың.
Күңіреніп жетім бақ жылағанда,
Құлазып сенде бірге жабығасың.
Жанарынан басқаның жас тамғанда,
Бірге жылап сол жасқа малынасың.
Себебі, сен өнердің адамысың,
Сол үшін сағынасың, сағынасың.

Сағынуда мен сенен үлгі аламын,
Сені де сағынуда бұл ғаламың.
Орал, қане, кері қайт, бастап жібер,
Жетімсіреп қалмасын қылқаламың.
Суретіңмен сен шыңның басындасың,
Тал, терек тіпті дала тасындасың.

Алқаракөк аспанды тілгілеген,
Жалт ойнаған найзағай, жасындасың.
Ай – сүйіп, күн – тербетіп, жел – жұбатқан,
Мұңайып солған гүлдің қасындасың.
Қайталанбас сәттерді бейнелеген,
Шабытың жанбай жатып басылмасын.

Сезе білер жалғанның қонағысың,
Сол үшін де күтеді, болады сын.
«Жынды» дейді біреулер ал, ондайлар,
Көре, біле алмайды көп алысын.
Сүйіп тұрып жек көрер біреу сені,
Себебі, сен өнердің адамысың.

ОЙНАМАҢДАР

Шыққан талай ғұлама, ойлы адамдар,
Бұл қазақты тексіз деп ойламаңдар.
Ұлтарақтай жер үшін жанын берер,
Ұлтымның намысымен ойнамаңдар.

Бізге айтылған сол бір сөз «текті» деген,
Найзағайдай намысым көк тіреген,
Қарсыласқан дұшпан да мына бізді,
Қаһарына мінбесін деп тілеген.

Айбаттансам жанарым оттай жанған,
Қандай жауда сескеніп тоқтайды алдан.
Абайсыз тиіскендер елдігіме,
Жер бетінен өздерін таппай қалған.

Жазира кең даланы жайлаған бар,
Ұлтымды намыссыз деп ойламаңдар.
Аманатын бабасының қорғайды олар,
Әлі күнге сертінен таймағандар.

...оданша ойнамаңдар!

КӨК КҮШІКТІҢ МАЗАҒЫ

Қала тыныш, қара жолдар күндегі,
Бірақ, бір ой қазып жатыр іргені.
Өйткені,
Үйшігі бар иттердің,
Естіледі үргені.

Өрт боп жанып өр кеудем,
Әлі қанша шығар екен сергелдең?!
Шәуілдейді баспанасыз ақынға,
Үйшігіне тығылып ап бір қанден.

Дей алмаймын бәрін жасап бітірдім,
Сонда дағы тағдырыма шүкір мың.
Әлгі қанден мазақ қылды шамасы,
Е, жарайды десе, десін, түкірдім.

Жүрген жоқпын аш жалаңаш, жабусыз,
Қалған жоқпын тағдырымды танусыз.
Мен өмірді жақсы көрем, болса да,
Жалдап алған баспанадай жағымсыз.

берсін үйшігі бар иттері,
Үйренісіп кеттім оған өйткені.
...Жағынуды жақсы көрмей жалғанда,
Билік құрып жүрді емес пе көк бөрі?!
Үре берсін,
Үре берсін иттері...

АНТИВИРУС

Шала жансар дүбәралау тілі бар,
Мәңгүрттенген мән жайымды кім ұғар?!
Ұлы жұрттың улап бітті ұрпағын,
Ұры заман мың түрленіп құбылар.

Қайтер екем,
Ертеңіме не деймін?
Өз тіліме өзім неге өгеймін?!
Тамырыма бара жатқан таралып,
Мәңгүрттіктің жолын қалай бөгеймін.

Тілім десе тағдыр мұңын кешкен ем,
Арашаға түссем дағы кеш келем.
Түрі қазақ, тілі басқа ұрпақтың,
Тірі тұрып тірлігінен сескенем.

Іштей жылап,
сырттай тұрмын күлімдеп,
Қайтем енді қаумалаған мұңым көп.
«Қ»-ға тілі келмейтұғын қазаққа,
Азуымды ақситамын жыным кеп.

Қаным қайнап, жарылуға шақ қалам,
Жо-жоқ, тоқта, тұра тұр деп сақтанам.
Қазір емес, күні туар сол күні,
Айбалтамды айқара ұстап аттанам.

Аттанармын АНТ етейін сізге де,
Күт, күте тұр үмітінді үзбе де.
Ал, әзірге мәңгүрттерден сақтайтын,
АНТИВИРУС керек боп тұр бізге де.

ЖАЗЫҒЫҢ ҚАНДАЙ БАР ЕДІ?

*(Алаштың арда ұлдарының
«АЛЖИР»-ге қамалған аяулы
жарлары мен аналарының рухына)*

Апайлар, аналар, жеңгейлер,
Қамалды мұнда сендейлер.
«АЛЖИР»-дің аяусыз жарасын,
Азаттық емдей бер, емдей бер.

Жоқтаған жұбайын, баласын,
Тындамай жесірдің наласын.
Келмеске кетсең де бәрібір,
Бәрібір есімде қаласың.

Күрсінген, жылаған, егілген,
Аяусыз көз жасы төгілген.
Апайлар, аналар, жеңгейлер,
Тыныштық тапқандай қабірден.

Қайран да заман көп қамал,
Өткенге бір сәт тоқтап ал.
Аяусыз кінә таққан ең,
Ал, енді өзің ақтап ал.
Әр жерге қалған төмпешік,
Елесін соның ақтарар.

Жесірдің зары, жоқтауы,
Жаңғырық мәңгі боп қалар.

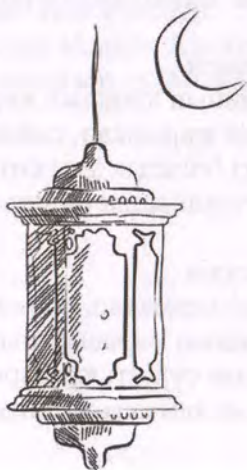
Өшкеніменен өткен күн,
Кеудеде кетпес дақ қалар.
Жазығың нендей бар еді,
Аяққа түсіп тапталар.

Жарық күн үшін алдағы,
Құрылған барлық арманы.
Азапты кеткен менсінбей,
Не деген еді талғамы?
Бар жазығы сол еді,
Жақсының болған жан-жары.
Алаштың арда ұлының,
Қамқоршысы болғаны.

Көтере алмас қара нар,
Көңілде кетпес жара бар.
Өткеннің толмас зардабын,
Қария тарих бағалар.
Төрінен орын алар-ау,
«АЛЖИР»-ге түскен аналар.

Екінші бөлім

АЙДАҒЫ ДАУЫС

РАМАЗАН

Сен келдің...
Мүміннің жүзіндей нұрланып,
Тәһәжүт оқыған сопыдай ұрланып.
Азаннан шайтанымен бір қашып,
Адаса бастап ем шырмалып.

Сен келдің...
Бойымды рукуғқа игізіп,
Маңдайды сәждеге тигізіп.
Құранды жүрекпен жаттатып,
Көзімді харамнан тыйғызып.

Сен келдің...
Шайтанның қамалын қиратып,
Жетімді жарылқап, сыйлатып.
Ертеңгі болатын ұлы сот –
Қиямет жайында ойлатып.

Сен келдің...
Нәпсіні құрықтап, жүгендеп,
Жанымның жарасын мың емдеп.
Алланың сүйікті құлдарын,
Тарауық намазда түгендеп.

Сен келдің...
Мейірің, мәртебең жоғарылап,
Жанымды жүргенде жоқ арбап.
Ораза ұстаған жандарға,
Алланың сыйлығын хабарлап.
Сен келдің...
Тақуа құлдарға асығып,
Жасаған амалын асырып.
Құранды түсірген ең ұлық,
Қадірлі түніңді жасырып.

Сен келдің...
Бойымнан сейілтіп күмәнді,
Өшіріп, кешіріп күнәмді.
...Құлшылық айында Аллаға,
Періште жеткізер дұғамды.

НАМАЗ

Мүміндер...

Ең ғажап әсерге бөленіп,
Ең ұлы сезімге кенеліп,
Жүрекпен еске алып Алланы,
Алдында сап түзер теңеліп.

Білініп тап-таза ниеттер,
Тіленіп ең ұлы тілектер.
Жеңілдеп керемет күй кешер,
Дұғамен жуылып жүректер.

Байланып Құранмен киелі,
Раббысына бастарын иеді.
Бес уақыт тазару күн сайын,
Миғражда жасалған сый еді.

Рауандап атқанда ғажап таң,
Өзіңді тамшыдан жаратқан,
Аллаға сан мәрте шүкір де,
Тілдерің босамай мадақтан.

Алып күн шыққанша уақыт бар,
Құтылып қалатын тозақтан.
Күн нұры төбеңнен ауғанда,
Азанмен әрленіп бар маңда.
Не жетсін намазда сап түзеп,
Алланы есіңе алғанға.

Иманның бір ғажап жақұты,
Құлшылық...
пенденің бақыты.
Күн күліп батқанша жиекке,
Екінті намаздың уақыты.

Ібіліс...
Шырмайды ғұмырды қалған аз
Имансыз жүрекке қорған аз.
Іңірде, қараңғы түскенше,
Ақшамда жайылсын жайнамаз.

Батыстың шапағын түн ұрлап,
Сайтаны құлаққа сыбырлап.
Мұнафиқ мұң кешер бұл кезде,
Мүміндер бір саты жоғарылап.

Ұйқыға кеткенде тіршілік,
Жынойнақ басталар құлшынып.
Ал, бірақ, шайтанды жылатып,
Мұсылман жасайды құлшылық.

Үлкен сый нәпсісін жыққанға,
Үлкен мән ертеңін ұққанға.
Бір Алла кешірет күнәнді,
Дұға қып отырсаң құптанда.

КӨКШЕДЕ НАУАН ӨТКЕН НАРҚЫ БИІК

Әу баста болғаннан соң Хақ талабы,
Талай текті жайлаған Ақмоланы.
Соның бірі атанған «Науан хазірет»,
Наурызбаймен ел-жұрты мақтанады.

Құдіретімен Құдайдың дара туған,
Алатын ғибрат көп саналы ұлдан.
Тар заманда мешіт пен медіресе сап,
Ұлтын дінге шақырған Науан имам.

Елінің ақ сенімін арқалаған,
Білім іздеп шарқ ұрған арқалы адам.
Әлихан, Мағжан, Ғабит, Сәкен сері,
Бекерге оған еңбек арнамаған.

Тұрса да не бір сынақ толып алдан,
Оқуда бағы жанып жолы болған.
Орта Азияға танымал сол заманда,
Бұхар менен Бағдатта білім алған.

Тұлпардай шаршы топта терге бөккен,
Азамат қой қашан да ел деп өткен.
Оқудан соң оралып туған жерге,
Көкшетауда имам боп еңбек еткен.

Мешіт салып, шәкірт жиып өңірлерден,
Жастарға жалықпастан білім берген.
Ұлық дін Исламды насихаттап,
Ағарту ісіне де көңіл бөлген.

Кейін елдің шықпаса да тас талқаны,
Ұшып кете жаздады бастан бағы.
Қазақтың қабырғасын қайыстырды,
Солақай саясаттың басталғаны.

Болды ғой басқыншының желіккені,
Отар ел отырады күтіп нені?
«Бодандардың барлығы патшаменен,
Бір дінде болады»,— деп үгіттеді.

Қуанта қоймады бұл тірі жанды,
Аямады асылын қорығанды.
Дін мен тілін қызғыштай қорғаймын деп,
Науан хазірет ұлтшылдың бірі болды.

Сібірге жер аударды кінәлі деп,
Ол жайлы қарт тарихтың сұрағы көп.
Бар ғұмырын еліне арнап өткен,
Ұрпағына қалдырды мұраны көп.

Арысын қойсын ба ел талаттырып,
Арашаға кірісті балақ түріп.
Қалың елі қаумалап қоймаған соң,
Наурызбайды жіберді босаттырып.

Уақыт өтіп, ай күнін алмастырды,
Баяғы бейбітшілік малдас құрды.
Халқының қамын жеген Науан имам,
Игілікті істерін жалғастырды.

...Білімі бізге берген аманаты,
Қол жетпес мұра болып саналады.
Ұрпақ үшін ұлтының қамын жеген,
Ел есінде мәңгілік Науан аты.

ДҰҒА

Иә, Алла!

...Сен жаққа аттанам түбінде,
Жоқ әзір дайындаған түгім де.
Шайтани ойлардың тұтқыны,
Сен берген ақ жаным бүгінде.

Таусылып соңғы дем күшім де,
Тартылып амалым, ісім де.
Қараңғы қабірде сұралам,
Оянып ақ кебін ішінде.

Не деймін?

Түк болмай жиғаным,
Көптеу боп күнәға қиғаным.
Жүрекке рия жинаған,
Пайдасын бермесе иманым.

Сауаптан қағылып жай, тегін,
Не деймін сонда мен... айт емін?
Шынжырлап жан алғыш періште,
Тозаққа сүйресе, қайтемін?

Жо-жо-жоқ, болса да күнім мұң,
Күнәсін кешіріп тілімнің.
Өзіңе сәжде ғып өтетін,
Тағдырын нәсіп ет мүміннің.

Кәміл боп иманым сенетін,
Тек қана жұмаққа енетін.
Қоса гөр құлдардың қасына,
Дидарлы жүзінді көретін...

Әмин!

СУИЦИД

Бір індет басқалы жастарды...
Қаншама жас тамды?
Қаншама шаңырақ бос қалды.
Өрімдей балалар,
Топырақ жастанды.

Бір күндік ашуға беріліп,
Бір күні бітпестей көрініп.
Бір ғұмыр келмеске кеткенде,
...Көзден жас төгіліп,
Жоқтайды егіліп.

...не пайда?
Неліктен?
Бүгінгі жастарың желіккен?
Имансыз бос қалған жүректі,
Жынойнақ айырып еріктен.

Елітіп, санасын шайқаған,
Шайтаны сыбырлап айтады ән.
Ашуын алған соң ажалдан,
Өмірге келмейді қайтадан.

Қарашы!
Өзіне қол жұмсап өлгенмен,
Айықпас жанының наласы,
Жазылмас жүректің жарасы.
Өзіне қиянат жасаған,
Адамның тым ауыр жазасы.

КЕРУЕН ДЕ КЕРУЕН, КЕРУЕН КҮН

Керуен де керуен күндерді,
Деп жүрме бізге кім берді.
Шеберлікті дәл мұндай,
Бір Алла ғана меңгерді.
Жаратты бізді, сендерді,
«Құлым» деп бәрін тең көрді.
Адасып соққан жүрегім,
Құранды оқып емделді.
Тозақты ойлап түзеліп,
Жәннатты ойлап жөнделді.

Көзіңді салып салмасқа,
Ойыңды бұрып бұрмасқа.
Қаншама күнә жинадың,
Қаңырап жүріп бір басқа.
Керуен де керуен, керуен күн,
Кепілің бар ма тозбасқа?
Тәубаға тілің келмесе,
Шаршама шалып бозқасқа.
Ал, егер болып иманды,
Алла деп айтсаң сөз басқа.

Қонса да басқа мың бір бақ,
Неңдей бір істі тындырмақ.
Имансыз өтсе күндерің,

Сағынды сонда сындырмақ.
Тоз-тозынды шығарар,
Тозаққа тастап, шынжырлап.
Қорықсаң жаса құлшылық,
Жаныңның шамын жандырмақ.
Сағынып жетсең сәждеге,
Кәусәріңді қандырмақ.

Адамдар болып ез кеуде,
Жалғанның мәнін сезбеуде.
Жынойнақпенен еліртіп,
Ібіліс бәрін көздеуде.
Шарапқа тойып шатасқан,
Пенделер мұны аз деуде.
Ақиқат іздеп аһ ұрған,
Жүрегім бұған төзбеуде.
Бір Аллаһ өзің жар бол тек,
Көңілім үміт үзбеуде.

АҒА

«Ішпе» десем ары-бері сенделіп,
«Ақыл айтар кімсің», – дейсің сен келіп.
Ойлан, аға, керегі жоқ тоқтатшы,
Мынау деген жалған дүние пенделік.

Аға мына жатысың не жолда мас,
Азғындарды Аллам өзі қолдамас.
Ойлан, аға, есінді жи, кеш емес,
Арақ сені ақыретте қорғамас.

Шылқа мас боп сен келгенде айқайлап,
Балаң шулап, жарың қалар ойбайлап.
Сенің мына жүрісіңе қарап-ақ,
Қартаймай ма ата-анаң да қайғы ойлап.

Бұл жалғанның қызығы да көп емес,
Сауаптансаң жолыңды ешкім бөгемес.
Ертең сені құтқармайды тозақтан,
Арақ-шарап, айғай шумен төбелес.

Аға, аға, арақ болса сенгенің,
Сайтан істің сауығына көнгенің.
Өте шығар мынау жалған бек күнде,
Иман досы жұмыр басты пенденің.

Жаза басып, жаңылмаған жан аз ба?
Үңілші, аға, аяты бар қағазға.
Дәретіңнің суын дайындап берейін,
Аға, жүрші, жығылайық намазға.

Үшінші бөлім

ЖЫЛАҒАН ЖҮРЕГІМДІ ЖҰБАТАДЫ...

КҮЗ. ҚАМЫСТЫ КӨЛ

Жетімсіреп қалыпсың Қамысты көл,
Бәз біреулер басыңнан бақ ұшты дер?!
Қошын айтып қайтқан құс тізбегіне,
Айналаңа қоңыр күз қоныс тігер.

Көндігіп-ақ кетерсің жылап аз күн,
Қаңқылын да ұмытып, сірә, қаздың.
Айдынында қалқиды жапырақтар,
Жолданбаған хатындай бұла жаздың,

Жел жапырған қамыстың тұрқы мына,
Шуылдайды бас иіп бір қырына.
Толқының да, ерем деп тербеледі,
Қырдан асқан құстардың қиқуына.

Жусан исі ұмыт боп жауын сіңген,
Жолығарсың қыс келіп ауыр сынмен.
Ал, әзірге жазайын жаңа өлең,
Сарыала қаз қалдырған қауырсынмен...

ҮНДЕМЕДІҢ

Үндемедің...

Дәл осылай боларын білген едің?!
Жүгірмек жел сен болып күле қашып,
Жүрегіммен ойнайды күнде менің.

Ғашықтық хатын оқып әр түнінде,
Жапырақтар сөйлейді жыр тілінде.
Мен сүйетін жалғыз мұң сенің ғана,
Жас болып ілініп тұр кірпігінде.

Ілініп тұр жас болып бір ғана мұң,
Бастаған сезім күйдің шырғалаңын.
Мөп-мөлдір жанарыңнан кейде менің,
Келеді тамшы болып сырғанағым.

Ұмытып тағдырымның қылбұрауын,
Мұңмен жамап көңілдің мың құрауын.
Жанарыңнан жас болып үзілсем де,
Келмейді мәңгілікке құлдырағым.

Сағыныш хатымды оқып күнде менің,
Дәл осылай боларын білген едің?!
Білген едің, қайтейін, білген едің,
Себебі, сен тағы да... үндемедің?!

БАЛҚАРАҒАЙ

Мен енді жалғыз келем, балқарағай,
Сен дағы үйрене бер жол қарамай.
Сағынышқа сая боп тұратынсың,
Көңілге серт көлеңкең толған арай.

Арман екен бәрі де жәй кешегі,
Ол да, бәлкім, осылай ой кешеді.
Жалғыз келе жатқанда саған қарай,
Ақ қайындар сыбырлап сөйлеседі.

Түсінетін біздерді тек күз еді,
Ол да енді дәуренін өткізеді.
Мұнайып саған жалғыз келгенімді,
Хабаршы жел бәріне жеткізеді.

Балқарағай, сен енді қызғанбағын,
Үзбейтін болдым қырдың қызғалдағын.
Сыйлайын, керек болса жинап алсын,
Түсініп жарытқандар қыздар жанын.

...Мен енді жалғыз келем, балқарағай,
Күтпе мүлдем, тұра бер жол қарамай.
Келмей де қалам, бәлкім, бір күндері,
Тұра бер жол қарамай.

Балқарағай...

ТЫРНАЛАР КӨШІ

Сағыныштың сазы билеп жер-көкті,
Тыраулаған ескі әуен тербетті.
Тымырайған тыныштықты талқандап,
Тырналардың көші тағы кеп жетті.

Ақша бұлтқа адастырып өткенді,
Қанатымен қошын айтып кеткен-ді.
Көк көйлекті көрікті қыз гүл терген,
Олар іздеп келе жатыр көктемді.

Ескі әуен ескі мұңды қозғатар,
Алдарында бұлдыр-бұлдыр жол жатар.
Сұрағы жоқ қалың нүкте тізілді,
Бұландының төбесінде қаз-қатар.

Таныс үнге есін жиып солғын бақ,
Тырысады әлсін-әлсін қол бұлғап.
Қабағы тас қарағайдан басқасы,
Ағыл-тегіл жылайды кеп солқылдап.

Тыраулаған таңғажайып күтпе деп,
Көкше жаққа кете берді нүкте боп.
Ақша бұлттар еріп кетті соңынан,
Аспан ашық қала берді...

...түкте жоқ!

ЖЕТІМ БАҚ

Естілмей жаңбыр әні,
Елес кезген көшелер таң қылады.
Жетім бақта көрінбей маған еріп,
Күндіз өлген көлеңкем қаңғырады.

Келеген жоқ құстар әлі,
Мұң шағып марғау түннің қысқа бағы.
Күтумен баяны жоқ күндер өтіп,
Күнтізбенің беттері қысқарады.

Гүл көктемі жиі алдайды,
Ал, жетім бақ аңсайды, қиялдайды.
Тауысып бітіп сабырын, тағатын да,
Уақыттың тілінде күй ойнайды.

Хабар жоқ сай-саладан,
Ол бұрын қоштасарын байқамаған.
Жаназасын жапырақтың оқығалы,
Кеудесіне жетім бақ ай қадаған.

Осылайша жылатады,
Көңілсіздеу атып жүр құба таңы.
Алайда, мен сенемін көптен күткен,
Көктем келіп бір күні жұбатады.

Жұбатады, тіл катады,
Сөнбейтін сағыныш бар мұнда тағы.
Ақ көрпесі кірлеген жетім бақтың,
Көктем желі көз жасын құрғатады...

...Көктем келеді!

КҮЗГІ ЭЛЕГИЯ

Сынық көңіл,
Жетім бақ құсы кеткен,
Дәурені дәл төбемнен ұшып өткен.
Азагер жел азғырып жапырақты,
Бұтағынан айырып, құшып, өпкен.

Жапырақтар – билеген өлім биін,
Тағдырыңды танымын сенің қиын.
Мөлдір шыққа малынып құлазыған,
Сенікіне ұқсайды менің күйім.

Жанымызды күз өзі жұмбақ еткен,
Бізге таныс баяғы мұң да көптен.
Сен де мендей сабылып сағыныштан,
Көкжиекке қарайсың тырна кеткен.

Құстар үні кетті ұзап, аспандаған.
Жанарынан мөп-мөлдір жас парлаған,
Сағыныштан сөйлетіп жүректерді,
Жапырақ-ау, жазып бер дастан маған.

...Қайтқан құстың соңынан «жүгір»
десіп,
Сүреңсіз бақ сөйлейді күбірлесіп.
...Көкжиекке құлаған күнді қуып,
Көз алдымнан барады іңір көшіп.

КӨКТЕМДІ, СЕНІ КҮТУ

Бел асып кетіп бес күннің бағы,
Сұрауға сені сескендім тағы.
Сұлбасы суық күндерден мына,
Жып-жылы шығар көшкеннің жағы.
Көктөбе жаққа көз тастап қойшы,
Көріне ме екен көктемнің шағы.

Қамсыз ойларым құрықталады,
Қаумалап жолдан бұрып барады.
Көн тулақ етіп көңілімді тағы,
Құтырған иттер қуып барады.
Сені ойлап тұр ем ойымды бұзып,
Орыстың қызы күліп қарады.

Сен келер жаққа жасырын барып,
Иірсем бе екен асығымды алып.
Сен әлі жоқсың толағай сырдың,
Тұрғандай болды басы мұңданып.
Қара жол жаққа қарайлай бердім,
Келсеңші тездеп басып ұрланып.

Арқалап алып арқаның жүгін,
Шайқадым келіп шыдамның түбін.
Апамның құйған айранын ішпей,

Атама бала боп жүрмін бүгін.
Дей салдым саған біздің хәл осы,
Арғысын енді айтқызбай ұғын.

Келсеңші тездеп өткелім едің,
Жоқ, әлде, маған өкпелі ме едің?
Сұқтанған суық күндерде мына,
Сұраусыз саған кектеніп едім.
Кешірім сұрап күтумен тұрмын,
Келсең-ай етті көктемім менің...

ЖАПЫРАҚ МҰҢЫ

Мұныңды мен түсінермін, ұғармын,
Саған ұқсап жаратылған шығармын.
Менің күзім келген кезде, бір күні,
Мен де сендей бұтағымнан құлармын.

Мен кетермін сонда сені сағына,
Сен қаларсың сары бақта жабыға.
Қамықпа сен!
Ал, әзірше екеуміз,
Күзгі бақта қыдырайық тағы да.

Сары бақ-ай,
Сары шашты, кекілді,
Түсінерсің мына мендей өкілді.
Күңіренген күзгі жел де дәл мендей,
Сары жапырақ,
Саған ғашық секілді.

Күзгі желді,
Ренжітпегін, абайла,
Сары жапырақ,
Саған сенем, алайда.
Қара жел кеп жұлқыласа сені егер,
Менен сені қызғанғаны деп ойла.

СОҢҒЫ ЖЫР

Көрпесін көпке жайып күмәнді мұң,
Еселеп жатып алды кінәмді мың.
Жылаған жүрегімді жұбатады,
Жұлдызды түндері тек Бұландының.

Толассыз толқын жырлар кергіп көкке,
Тоқтаусыз жоқтау айтты бірігіп көпке.
Шаңы шыққан көшелер шақырады,
Шаршағанда жанымды сергітпекке.

Кеудемдегі көктеген жас жапырақ,
Сағыныштан сарғайды. Басқа, бірақ.
Көрінбейді көзіңнен сол бір сезім,
Жанарыңды кететін жасқа бұлап.

Жаныңның шимайланып ақ парағы,
Беймәлім бір сырларды ақтарады.
Амал қанша айыпсыз арамызда,
Тірі жетім махаббат қап барады.

Ұнамай қалған ол не ұнап тұрып?
Тыңдашы жүрегіңе құлақ түріп.
Қалауың осы болса, қоштасайық,
Өзгелерге ұқсамай жылап тұрып.

Бөлек кетіп кешкенменен тең ғұмыр,
Бізге өмір берілмейді енді бір.
Жүрегімді жарып шыққан ақырғы,
Осы болсын өзін жайлы соңғы жыр!

КҮЗ

Жылауық қыз
жанарынан жас тамған,
Жылай-жылай
Жарық күннен жасқанған.
Жыртық-жыртық
Сары көйлегін сүйретіп,
Кетем дейді,
Асып анау асқардан.

Кетемі несі?
Түсінбедім мұны мен.
Сен келгенде
Сенбестіктен күліп ем.
Бәсе, бәсе,
Қоштасқаны екен ғой,
Тереземді
Жуып шықты түнімен.

Жылауық күз
Қабағын бір ашпастан,
Жаман екен
Жылап тұрып қоштасқан.
Кете барды
Сары жапырақ ұсынып,
Естелік қып
Кезімізден достасқан.

* * *

Шақырып...

Сен жайлы ойлар белеске мені,

Сары бел тағы кеңескен еді.

Гулеме жел кеп күбірлеп кетті,

Түсіруші еді ол еске нені?!

Санадан өшпей көмескі бейнең,

Маздады бір ой сол ескі күймен.

Сағымға сіңіп ғайыпқа қарай,

Сенің де, бәлкім, ілесті күймең.

Ғайыпқа кету бағы ол нендей?!

Қуанған едім тағы келгендей.

Гүлзар далада гүл терген қыз жоқ,

Өкпелі бүгін сары бел мендей.

Мөлдір шық тамып, таңдарым жылап,

Айсыз түндерден арманым құлап.

Сенсіз бөктерге

Шақырды...

Сен жайлы ойлар...(бармадым, бірақ...)

СОЛ КҮНІ...

Тамшылап
Тағдырдың өлеңі,
Тесетін
Тас емес тауларды.
Жасыңа
Айналып әдемі,
Сол күні
Аппақ қар жауған-ды.

Дірілдеп
Ақ қайың жүрегі,
Солқылдап
Соғады обал-ақ.
Кірпігің
Қорған боп тұр еді,
Бәрібір
Кетті жас домалап.

Ұялап
Сезімдер қимастық,
Бірақ та
Бәрі де кеш еді.
Сол күні
Соңғы рет қоштастық,
Аралап
Қар басқан көшені...

АҚ ҚАЙЫҢҒА МҰҢ

Сен дағы
Көңілсіз шақтасың,
Сүйетін
Бар, бірақ, айналаң.
Ал, мені,
Мені кім жоқтасын?!
Жабығам,
Жалығам, ойланам.

Әдемі
Ақ қарды жамылып,
Жатасың
Күн сүйіп, аймалап.
Бұрымың
Моншақтар тағынып,
Қара жел
Ойнайды байлап ап.

Ал, менің
Зауқым жоқ күлуге,
Салқындап
Өн бойым мұздаған.
Есемді
Жіберіп өмірге,
Кей-кезде
Мен сені қызғанам.

СУРЕТІҢ

Жанар емес,
Жүрегімнен жас тamar,
Отырғанда
Өзің жайлы ой кешіп.
Жынды десе,
Дейтін шығар басқалар,
Жүрем кейде
Суретіңмен сөйлесіп.

Күбір-күбір,
Ашып тастап сырымды,
Жан біткеннен
Жалыққандай үн қатам.
Түні бойы
Саған жазған жырымды,
Күні бойы
Суретіңе тыңдатам.

Меніменен
Мәңгілікке жабысқан,
Осы күйдің
Сағам, бәлкім, билетін?!
Мен күбірлеп
Отырғанда оқыстан,
Сөйлеп кетсе,
Не болады суретің?!

ЖАҢБЫРДА

Ағыл-тегіл
Аспан неге жылайды?!
Кеше ғана
Сияқты еді көңілді.
Бірақ, маған
Осы күйі ұнайды,
Жақсы көріп
Кету үшін өмірді.

Бауырыма
Басар едім кеше де,
Тұрған болса
Бүгінгідей күй сынып.
Лайсаң кешіп
Кетіп барам көшеде,
Жалаңаяқ
Тағдырыма сүйсініп.

Жыртық көңіл
Жамалуға жарайды,
Бұрын-сонды
Көрмесе де күз налып.
Көп қабатты
Терезеден қарайды,
Әлдебіреу
Бұл күйімді қызғанып.

ШАПАЛАҚ

Өзің екен деп
Өзге қыздарға соғылып,
Шапалақ жеген күн мынау.
Таба алмай сені,
Тауым да сосын шағылып,
Жыр оқып қайтам мұндылау.

Жолыға қалсан,
Жолымнан кенет аңдамай,
Сылтау біткенді құраймын.
Өтірік сосын,
Адасып жүрген адамдай,
Көшенің атын сұраймын.

Мандайым терлеп,
Қалтырап шығып сұрағым,
Сұрай бастасам – күлесің.
Осы қалада
Оншақты жылдай тұрамын.
(Шамасы соны білесің).

Қолыңмен нұсқап,
Кетесің сосын айнала,
Көңілден көктем көшеді.
Менікі болса,

Тілдесіп қалу жай ғана,
Әйтпесе, қайтем көшені.

Кетесің сосын
Арқандап алып көзімді,
Арқадан самал ескендей.
Өзге қыздардан
Іздеймін тағы өзінді,
Шапалақтардан сескенбей.

Көп емес бірақ,
Көріп тұрғанға шүкір мың,
Құдіретімен Құдайдың.
Көшенің бәрін
Сұраумен сенен бітірдім,
Ал, енді мен не сұраймын?!

ЕСКІ БАҚ

Көк өзеннің тамашалап ағысын,
Дәл осы бір қыдырған ем бақ ішін.
Ескі сүрлеу жүре-жүре тапталған,
Жүрегімнің тындар ма екен қағысын?!

Құшақ ашсам құштарымды басам ба?
Ей, көк терек талай жатқам тасаңда.
Бүгін, әне, еңбектеп жүр бір бала,
Бір кездегі мен аунаған жасанда.

Анау-анау менменсінген қарағай,
Әлі тұр ма жан-жағына қарамай?
Ақ қайыңдар сыланатын бой түзеп,
Қара жолды қаптап өскен жағалай.

...Сәттей ғана болып өткен қас қағым,
Уақытқа қалай тағам басқа мін.
Балалықтың естелігін ескі бақ,
Мен өзіңе мәңгілікке тастадым.

МАЗМҰНЫ:

Жүрегі оның жыр бұлақ Е.Бейілхан	3
КҮРЕҢҚАСҚА КІСІНЕЙДІ ӨЗ ӨЛЕҢ.....	5
АТАҒЫ АРЛАН БАБАЛАРЫМ-АЙ.....	6
ЖАРАЛЫ ЖЕЛТОҚСАН... ..	8
ШҮКІР.....	10
БАЙРАҒЫМ ЖЫҒЫЛА КӨРМЕСІН.....	14
ҚАЗАҚ ЕЛІ БОЛУ КЕРЕК МӘНГІЛІК.....	16
АУЫЛҒА КЕТЕМ	18
АПАМА ХАТ.....	20
САҒЫНЫШ.....	21
ЕР ТҮРІК.....	23
ТӘУЕЛСІЗДІГІМДІ МОЙЫНДАҒЫСЫ	
КЕЛМЕЙТІНДЕРГЕ.....	26
АТА ЗАҢ	29
БЕЙМАЗАШАҚ.....	31
БҰЛАНДЫ.....	33
ЕНШІМЕ ТИМЕГЕН... ..	35
ТАСТАНДЫ БАЛАНЫҢ МОНОЛОГЫ.....	36
АҢСАУ.....	38
ЖЕТІМ.....	40
ЖОЛДАР.....	42
ҚЫТАЙДАҒЫ ДОСҚА ХАТ.....	43
СЕНІ ІЗДЕЙМІН.....	45
ХАТ.....	47
БІЗ ЖАҚТЫҢ БОРАНЫ.....	49
АТА.....	51
ӨЛЕҢ.....	53
ҚАНАТ ҚЫДЫРМИНГЕ.....	55
РУХЫМ ҚАЙДА?.....	57

ЗАМАНА ТҮСІ.....	59
СУРЕТШІ.....	61
ОЙНАМАҢДАР.....	63
КӨК КҮШІКТИҢ МАЗАҒЫ.....	64
АНТИВИРУС.....	65
ЖАЗЫҒЫҢ ҚАНДАЙ БАР ЕДІ?.....	67

Екінші бөлім

АЙДАҒЫ ДАУЫС

РАМАЗАН.....	70
НАМАЗ.....	72
КӨКШЕДЕ НАУАН ӨТКЕН НАРҚЫ БИІК.....	74
ДҰҒА.....	77
СУИЦИД.....	79
КЕРУЕН ДЕ КЕРУЕН, КЕРУЕН КҮН.....	81
АҒА.....	83

Үшінші бөлім

ЖЫЛАҒАН ЖҮРЕГІМДІ ЖҰБАТАДЫ

КҮЗ. ҚАМЫСТЫ КӨЛ.....	86
ҮНДЕМЕДІҢ.....	87
БАЛҚАРАҒАЙ.....	88
ТЫРНАЛАР КӨШІ.....	89
ЖЕТІМ БАҚ.....	90
КҮЗГІ ЭЛЕГИЯ.....	92
КӨКТЕМДІ, СЕНІ КҮТУ.....	93
ЖАПЫРАҚ МҰҢЫ.....	95
СОҢҒЫ ЖЫР.....	96
КҮЗ.....	98
СОЛ КҮНІ.....	100
АҚ ҚАЙЫҢҒА МҰҢ.....	101

СУРЕТІҢ.....	102
ЖАҢБЫРДА.....	103
ШАПАЛАҚ.....	104
ЕСКІ БАҚ.....	106

«Нұр Отан» партиясы Ақмола облыстық филиалының қолдауымен «Алдаспан» сериясымен көкшетаулық жеті жас ақынның жеке жыр жинақтары жарық көреді:

1. Жайнарбек ЗАНДЫБАЙ
«Бәсіре»

2. Серікбай ӘБІЛМӘЖІН
«Сарша тамыз»

3. Мерген ТОҚСАНБАЙ
«Антитеза»

4. Қуаныш ОСПАН
«Аспандағы Астра»

5. Құрмет ҚҰРАЛХАН
«Мөр»

6. Бақытбек БЕКМҰРАТ
«Қоңыр мұн»

7. Серғазы ҚАЙЫРБОЛДЫ
«Поскриптум»

Жайнарбек ЗАНДЫБАЙҰЛЫ

БӘСІРЕ

Өлеңдер

Кітап «Нұр Отан» партиясы Ақмола облыстық филиалының қолдауымен «Алдаспан» сериясымен басылып шықты.

Редакторы: Мergen ТОҚСАНБАЙ
Тех. редакторы: Асхат ШӘРІПБАЙ
Дизайнері: Жансерік Қанайұлы
Корректоры: Раушан Омарова

Басуға 21.05.2018 қол қойылды.

Формат 70x84 ¹/₃₂

Шартты баспа табағы 3,22

Тапсырыс № 713

Таралымы 500 дана.

Жеке кәсіпкер Н.Ф Устюгова.

«Мир печати» баспасы

020000. Көкшетау, Капчевич көшесі, 230

Жайнарбек
Зандыбайұлы

1988 жылы дүниеге келген. Мектеп табалдырығын Солтүстік Қазақстан облысы Уәлихан ауданы Золотоя Нива кеңшарында аттаған. Шоқан Уәлиханов атындағы Көкшетау мемлекеттік университетін бітірген. Қазіргі кезде аудандық «Бұланды ақпарат» газетінің жауапты хатшысы.

Өлеңдері «Көкшетау жас ақындар антологиясы», «Аллаға мадақ», Алматы қаласында жарық көрген «Жыр маржаны» атты қазақ поэзиясының 10 томдық антологиясына, Тәуелсіздіктің 25 жылдығына орай Көкшетауда жарық көрген «Тәуелсіздік – тағдырым» атты жас ақындар антологиясына енген. Облыстық халық шығармашылық орталығының қолдауымен «Жүрегімде жүрген қыз» атты тұңғыш өлеңдер жинағы 2011 жылы басылып шыққан. Өнердегі жетістіктері үшін Бұланды ауданының «Алтын кітабына» кірген. Облыстық, республикалық мүшәйралардың жүлдегері.

